

ΕΡΥΘΡΟΣ ΝΑΝΟΣ.

ΔΙΗΓΗΜΑ ΡΩΣΣΙΚΟΝ. (1)

Ὁ σύντροφός της, ἀπεναντίας, μόλις κατέπνιξε σύριγμα περιχαρὲς, καὶ ἐξῆλθε μετὰ σπουδῆς ὅπως ἐπισπεύσῃ τὴν ἀναχώρησίν του.

Τινὰς ὥρας μετὰ ταῦτα, συρόμενος ὑπὸ δύο ρωμαλέων ἵππων, ὀδηγουμένων ὑπὸ ἀνθρώπου πιστοῦ τῆς Ἀλεξάνδρας, εἰσέρχεται εἰς τὴν πρωτεύουσάν τῆς ἐπαρχίας.

Κραυγαὶ τρομεραὶ ἀντήχουν πανταχόθεν, διακοπτόμεναι ὑπὸ τῆς ἐκρήξεως ὅπλων καὶ τηλεβόλων. Ἰπεράνω συνοικιῶν τινων ἔβλεπον μετὰ φρίκης ἀνυψούμενα νέφη καπνοῦ προοιωνίζοντα τὴν πυρκαϊάν. Ὀχλος παράφρων, τεταραγμένος, μκινώδης, ἄνευ ὁδηγοῦ, ὥρμα κατὰ τῶν δημοσίων καταστημάτων καὶ τῶν οἰκιῶν τῶν ὑπαλλήλων.

Ὁ ὑπολογισμὸς τῆς Ἀλεξάνδρας Βεστουγιέβας ἐπραγματοποιεῖτο. Τὸ προῶτως δοθὲν σύνθημα ἔβαλεν εἰς κίνησιν τοὺς μᾶλλον ἐγρηγοροῦντας συνωμώτας, ἀλλ' οἱ ἀρχηγοὶ ἀμνησχοῦντες, ἄνευ συνθήματος συνεννοήσεως, ἄνευ ὠρισμένου σχεδίου, προσεπάθουν νὰ κρυφθῶσιν ἀντὶ νὰ τεθῶσιν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἀνθρώπων των. Οὐδεὶς ἄγνοεὶ τόσον τὴν σύγχρονον ἱστορίαν, ἵνα μὴ γινώσκῃ ὅτι ἡ ἀβεβαιότης αὐτὴ ἐπροξένησε τὴν ἀποτυχίαν τῆς συνωμοσίας.

Ἐν τούτοις ἡ ἀταξία εἶχε φθάσει εἰς τὸ ἔπακρον. Ὁ Ἰουροδιόθης ἐφέρετο ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κύματος τοῦ ὄχλου, προσπαθῶν νὰ φθάσῃ τὸ ἐπισκοπικὸν μέγαρον. Ἀλλ' εἰς αὐτὸ τὸ μέρος ὁ θόρυβος ἦτο μέγιστος. Οἱ ἐπαναστάται ὠθοῦμενοι ὑπὸ τῆς ἐλπίδος τῆς λεηλασίας, καὶ προσδοκῶντες νὰ εὕρωσιν εἰς τὸ οἶκμα τοῦ πρώτου θρησκευτικοῦ λειτουργοῦ τῆς πόλεως ἀπείρους θησαυροὺς, ἔθραυσαν τὰς θύρας, καὶ βιάζοντες καὶ αὐτὸ τὸ πρᾶσυχητῆριον ὅπου ὁ εὐσεβὴς λειτουργὸς προσπύχεται, παρέσυρον αὐτὸν ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐγχειριδίων ἐπὶ τῆς προθυραίου κλίμακος ἐνθα ἔκειντο πτώματα πολλὰ τῶν ὑπηρετῶν του.

Ἐγγὺς νὰ ὑποκύψῃ ὑπὸ τὰ κτυπήματα τοῦ ὄχλου αὐτοῦ, οὐδεμίαν ἀπειλὴν ἢ παράπονον ἐπρόφερεν, ἀλλὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑψωμένους πρὸς τὸν οὐρανὸν ἔχων ἐπεκαλεῖτο ἐκ προοιμίου τὴν συγγνώμην τῶν δημίων του.

Ὁ Νάνος παρετήρησε τὴν σκηνὴν αὐτήν. Ἐν

λεπτὸν τῆς ὥρας ἀκόμη, καὶ ἡ ζωὴ τοῦ θεοῦ ὑπουργοῦ ἐτελείωνε! μετ' αὐτοῦ δ' ἐξηφανίζετο καὶ ἡ τύχη ἣν εἶχεν ὀνειρευθῇ! Ἀναπηδῶν ὑπὸ λύσσης διὰ μέσου τοῦ τελευταίου πλήθους, ὅπερ τῷ ἐκλείει τὴν ὁδὸν, ἀνυψώθη ἐπὶ τῆς ἀκρας ἐνὸς παρθύρου, καὶ ἐκεῖθεν ἐπισκοπῶν καὶ αὐτὸς τὸ πλῆθος, ἐξέπεμψεν μίαν τῶν ὀξυτέρων αὐτοῦ κριγῶν. Ἡ ἐμφάνισις αὕτη ἐπράυνεν αἰφνιδίως τὸ ἐξημμένον πλῆθος. Ὁ παράφορος οὗτος ὄχλος, μεθύνων ὑπὸ μανίας, ἦν δὲν ἡδυνήθη νὰ ἐξοπλίσῃ ἡ θαυμασία ὑποταγὴ ἐνὸς ἀρχιερέως, ἐπραῦνθη ὑπὸ τὴν ἀπειλητικὴν χειρονομίαν ἐνὸς ἐκτρώματος. Τὰ δεισιδαίμονα ἔνστικτα ὑπῆρξαν ἰσχυρότερα τῶν τοῦ λόγου, τῆς θρησκείας, τῆς φιλάνθρωπίας.

Ὁ τρόμος ὃν ἐνέπνεεν ὁ μάγος ἡλευθέρωσε τὸν ἅγιον. Τὰ ὑψωμένα ἐγχειρίδια ἐκάμφθησαν ἀφ' ἑαυτῶν.

Δ'.

Ἡ ἀνταρσία.

Ἦτο φόβος μὴ τὸ ἐμφυτον τῆς δεισιδαιμονίας κίνημα ὅπερ κατέλαβε τὸ πλῆθος τῶν ἀνταρτῶν, χάρις εἰς τὴν ἀπειλὰς τοῦ ἐρυθροῦ Νάνου, ὑποχωρήσῃ εἰς ἀντίδρασιν μᾶλλον μανιώδη καὶ παρὰ σὺρην εἰς ἐντελὴ ὄλεθρον τὸν ἀρχιμανδρίτην· ἀλλ' εὐτυχῶς ὁ στρατὸς τῆς φρουρᾶς μείνας πιστὸς ἔφθασε τροχάδην καὶ διέλυσε τὴν στάσιν ἥτις ἐστερεῖτο ὅπλων καὶ ἀρχηγῶν.

Ὁ ὄχλος διεσκορπίσθη καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις καταδιωκόμενος ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, οἵτινες ἐκένουν τυχέως τὰ ὅπλα των κατὰ τοῦ σωροῦ τῶν φευγόντων.

Ἔβησαν πολυάριθμον φρουρὰν εἰς τὴν εἰσόδον τοῦ μεγάρου οὗτινος ἐβιάσθη ἡ εἰσόδος· ἀλλ' ἡ πρόνοια αὕτη ἦτον ἀνωφελής· ὁ ὄχλος δὲν ἦτο διατεθειμένος νὰ ἀνανεώσῃ παράλογον ἔργον τοσοῦτον δυστυχὲς ἀποβάν· οἱ ἀνδρείότεροι, οἱ κατὰ δεύτερον λόγον ὑποκινούμενοι, ἐμिमούντο τοὺς ἀρχηγούς, οἵτινες οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἐφάνησαν· ἐκρύπτοντο ἐπιμελῶς.

Ὁ Ἰουροδιόθης εὗρίσκετο πραγματικῶς ὁ σωτὴρ τοῦ ἀρχιμανδρίτου, ἀλλ' ὀλίγον περὶ τούτου ἐφρόντιζεν. Ἐπεθύμει νὰ ἐργάζηται ὑπὲρ τοῦ ἰδίου συμφέροντος, ἀδιαφορῶν ὅπως ὦς πρὸς τὸ τοῦ τρίτου. Δὲν θὰ φοβηθῶμεν μήποτε συκοφαντήσωμεν αὐτὸν λέγοντες ὅτι ὀλιγώτερον πολῦτιμος ἦτον εἰς αὐτὸν ἡ ζωὴ τοῦ ἀρχιμανδρίτου ἢ ἡ ὑπηρεσία ἣν προσεδόκα παρ' αὐτοῦ, χάριν τῆς ὁποίας μετέσχε τοῦ κινδύνου ὃν διέτρεξεν.

Ὁ φρουρῶν Κοζάκος εἶχεν αὐστηρὰν διαταγὴν νὰ μὴν ἀφήσῃ οὐδένα νὰ εἰσέλθῃ ἄνευ εἰδικῆς ἀδείας· ἤρξατο λοιπὸν ἐμποδίζων εἰς αὐτὸν τὴν εἰσοδον.

Οὗτος ὅμως δὲν ἐταράσσεται τοσοῦτον εὐκόλως· ἦτο ἀνάγκη νὰ εἰσδύσῃ μέχρι τοῦ κυρίου τῆς οἰκίας, καὶ ὀλίγον ἠνωχλεῖτο ἐκ τοῦ ἐμποδίου πούτου, διότι ἐγίνωσκε καλῶς μὲ τίνας εἶχε νὰ κάμῃ.

Οἱ μοσκοῦνται στρατιῶται εἶναι μηχαναὶ μόλις λεπτυνθεῖσαι, μὴ γνωρίζοντες ἢ τὴν ἐκτέλεισιν μαθηματικῶν κινήσεων, τὴν ἐπανάληψιν συλλαβῶν τινῶν τοῦ στρατιωτικοῦ λεξικολογίου καὶ τῶν ὁποίων ὅλη ἡ νοημοσύνη συνίσταται εἰς θρησκευτικὰς πίστεις τὰς ὁποίας οἱ ἱερεῖς καθιστῶσιν ὡς οἷόν τε χυδαίας, καὶ κατὰ τὰς ὁποίας ὁ φόβος τῶν μάγων καὶ τῶν μαγείων, καὶ ἡ λατρεία τῶν περιάπτων εἶναι βαθέως ἐρριζωμένα εἰς τὰς παποιθήσεις τῶν κατωτέρων τάξεων.

— Οὐδεὶς διέρχεται! εἶπεν ὁ φρουρὸς πρὸς τὸν γελωτοποιόν.

Οὗτος ἠκόντισε κατ' αὐτοῦ βλέμματα ὄψεως καὶ κινῶν τὴν ἐρυθρὰν χαίτην του,

— Ἐγὼ δὲν εἰμαί τις!....

— Ἀδιάφορον! εἶπεν ὁ κοζάκος ὅστις ὑπέμενε μετὰ δυσκολίας τὸ σαρδονικὸν καὶ ἀπειλητικὸν αὐτοῦ πνεῦμα.

— Τόπον, σοῦ λέγω!.... διέταξεν ὁ νάνος, τιθέμενος ἀποφασιστικῶς ἐνώπιον τοῦ ὅπλου τὸ ὅποιον τῷ ἐπρότεινεν.

— Ἀλλά... ἡ διαταγή!... ἐψέλλισεν ὁ κοζάκος.

— Εἰμαι ἅγιος, καὶ ἐπικαλοῦμαι τὸν διάβολον!.... ἀντεῖπεν ὁ Ἰουροδιβός, μὲ τὴν ἠχητικὴν φωνὴν του, πρόσεξε!.... Ὁ φρουρὸς, φοβηθεὶς, ἀνύψωσε τὸ ὄπλον του, καὶ ἀφίνων τὴν δίοδον ἐλευθέραν.

— Μὴ μοῦ ρίξῃς μάγισ! εἶπε χαμηλοφώνως μὲ ἱκετευτικὴν φωνήν.

Ὁ νάνος ὅμως ἦτον ἤδη μακρὰν τρέχων μὲ ὅλας τὰς δυνάμεις τῶν κατίσχνων αὐτοῦ μικρῶν κνημῶν.

— Τί θέλεις; ῥώτησεν εἰς τῶν μοναχῶν, τῶν ἀσχολουμένων εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἀρχιμανδρίτου, ἐντρόμων εἰσέτι ἐκ τῆς τρομερᾶς σκηνῆς ἥτις ἠπείλησε τὰς ἡμέρας τῶν καὶ ἀφῆρεσε τὴν ζωὴν πολλῶν συναδέλφων των.

Χωρὶς νὰ σταθῇ εἰς τὴν ταραχὴν αὐτὴν καὶ

ἀτ ἀξίαν τοῦ τόπου τούτου, τοῦ συνήθως τοσοῦτον ἡσύχου καὶ σοβαροῦ εἶπεν

— Ἐγὼ εἰμὶ ὁ σώσας τὸν κύριόν σας καὶ θέλω νὰ τοῦ ὁμιλήσω.

Πολλοὶ ὑπηρεταί, μάρτυρες τοῦ γεγονότος, ἐπεδεδβαίωσαν τὸ γεγονός, καὶ οὗτος εἰσῆλθον ἐνώπιον τοῦ ἀρχιμανδρίτου.

Οὐδὲν εἶχεν ἀλλοιώσει τὴν εὐαγγελικὴν γαλήνην τῆς εὐγενοῦς αὐτῆς φυσιογνωμίας. Ἐδέχθη τὴν παράδοξον αὐτὴν ἐπίσκεψιν, καθήμενος ἐπὶ τῆς ἐπισκοπικῆς ἑδρας του. Πλησίον αὐτοῦ ἔκειτο ἡ ῥάβδος του ἐφ' ἧς ἦτον ἐγκεκολλημένον ἐλεφάντινον ὁστοῦν καὶ χρυσὸς, σημεῖον τῆς ἀρχῆς του, ἐκράτει δὲ εἰς τὰς χεῖράς του κομβολόγιον ἀποπερατούμενον διὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ σταυροῦ. Ὁ χρυσοῦς αὐτοῦ σταυρὸς δὲν ἐκρέματο πλέον ἐπὶ τοῦ στήθους του· ἐν τῇ στάσει ἱερόσυλος χεὶρ τὸν ἀφῆρεσεν, ὁ μανδύας του ἔφερεν εἰσέτι πρόσφατα ἵχνη τῶν ἐπ' αὐτοῦ ἐξασκηθεῖσιν βιαιοπραγιῶν.

Ἐὰν ἡ βαναυσότης καὶ ἡ ἀμάθεια εἶναι τὰ χαρakterιστικὰ τοῦ κατωτέρου ῥωσικοῦ κλήρου, εἶναι ὅμως ἐπίσης ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ πίστις καὶ ἡ θρησκεία εὐρίσκουν ἀντιπροσώπους ἀξίους καὶ ἱκανοὺς εἰς τὸν μεγαλείτερον ἀριθμὸν τῶν ἀρχηγῶν τοῦ μέλανος κλήρου, ὅστις διακρίνεται πρὸ πάντων τοῦ λευκοῦ κλήρου, καθόσον ὁ τελευταῖος οὗτος ἐξωρισμένος εἰς τὴν τελευταίαν σειρὰν τῆς ἱεραρχίας, μόνον ἱερεῖς χορηγεῖ.

Ὁ γελωτοποιὸς ἔσχε καὶ πῶς δισταγμὸν τινὰ ἐνώπιον τοῦ σεβασμίου αὐτοῦ προσώπου. Ἀλλ' ὑπῆρξε μολὶς ὡς ἀστραπή. Κατεχόμενος ὑπὸ τῆς σταθερᾶς ἰδέας εἰς ἣν ὑπῆκουεν, ἐπροχώρησεν ἡ μάλλον ἐκύλισε μέχρι τῶν ποδῶν του.

— Μοὶ παρέσχες ἐκδούλευσιν, εἶπεν οὗτος μετ' εἰρηνικῆς ἀγαθότητος, ἥτις δὲν ἐνέφαινε οὐδὲν ἔχνος τοῦ πρὸ μικροῦ συμβάντος τρομεροῦ δράματος.

— Τί δύναμαι διὰ σέ;

— Πάτερ μου, ἀπεκρίθη τολμηρῶς ὁ Ἰουροδιβός, εἰμαι ὁ γελωτοποιὸς τῆς ἐπαύλεως τοῦ Παλβγρός.

Ὁ ἀρχιμανδρίτης ἀνεσκήρτησε καὶ τὸν παρῆρθε μετ' ἄλλοκότου προσοχῆς.

— Ἀνήκεις εἰς τὸν κόμητα Μιχαὴλ Βεστουγιέφ.

Ὁ νάνος κατένευσεν. Ὁ συνομιλητὴς του ἐξηκολούθησε βραδέως.

— Τίς σὲ πέμπει;.... Τί ζητεῖς παρ' ἐμοῦ.

— Πάτερ μου, ἀπεκρίθη ὁ Ἰουροδιβός, καὶ

— τοι τὰ μέγιστα ἡδίκημένος ὑπὸ τῆς φύσεως, δὲν εἶμαι ὅμως τρελλός· καὶ ἐὰν ἐκπληρῶ τὰ ἔργα τρελλοῦ, ἔχω ὅμως περισσότερον λογικὸν ἀπὸ ἐκείνων ὅστις μὲ κατήντησεν εἰς τὴν κατάστασιν αὐτὴν τῆς ταπεινώσεως· ὅτι δύνανται νὰ μὲ κατηγορήσωσιν εἶναι ἡ χρῆσις αὐτῇ τοῦ λογικοῦ. Ἀλλ' εἰς τίνα τὸ σφάλμα; Ἰσως ἐγεννήθην καλός, μὲ κατέστησαν κακόν! . . . Καὶ ὅμως τίς ὁ τολμῆσας νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ κακία μου ἐξισοῦται μὲ τὴν τῶν καταπιεζόντων με! . . .

— Τί ζητεῖς τέλος;

— Ὁ νάνος ἔσυρεν ἐκ τοῦ ἐπενδύτου τοῦ ἐν χαρτίον, ὅπερ ἔδωκεν εἰς τὸν ἀρχιμανδρίτην.

— Ἡ Ἀλεξάνδρα Βεστουγιέβνα, σὰς πέμψει τὴν ἐπιστολὴν ταύτην.

— Ἡ Ἀλεξάνδρα! . . . ἐπανάλαβεν ὁ ἐπίσκοπος λαμβάνων τὴν γραφὴν ἣν παρετήρει μετ' ἀγωνίας χωρὶς νὰ τὴν ἀναγνώσῃ.

— Ἡ ἀδελφὴ τοῦ κόμητος εἶναι δυστυχής· ἦσθε ὁ σύμβουλος τῆς μητρὸς τῆς . . . — Ὁ νάνος ἐτόνιζεν ἐκάστην λέξιν. — Ἐδέχθητε τὰς τελευταίας αὐτῆς θελήσεις . . . Ζητεῖται ἀπὸ ὑμᾶς σήμερον ἡ ἐκτέλεσις τῶν ὑποσχέσεών σας, τὰς ὁποίας ἐδώκατε ἐπὶ τῆς κλίνης θνησκούσης . . .

— Λοιπὸν, εἶπε μετὰ λύπης ὁ Ἀρχιμανδρίτης, ἡ Ἀλεξάνδρα σοὶ διηγήθη τὰ πάντα;

— Τὰ πάντα!

— Ἐχει λοιπὸν φρικτὰ παράπονα κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ τῆς;

— Ἀναγνώσατέ, πάτερ, ὅτι σὰς γράφει.

Ἀπεσφράγισε τότε τὴν ἐπιστολὴν, καὶ τὴν διέτρεξε ταχέως. Νέφος ἐπεσκότισε τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ ἥν δὲν εἶχεν ἀλλοιώσει ὁ ἐπικείμενος θάνατος. Προσῆλωσε τὰ βλέμματά του πρὸς εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ ἀνηρτημένην ἐνώπιον αὐτοῦ. Ἐπανάφερεν αὐτὰ ἐπὶ τοῦ ἀμόρφου ὄντος, ὅπερ εἶρπεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἀναμένον τὴν ἀπόφασίν του, καὶ ἐψιθύρισε χαμηλοφώνως.

— Ἄδυστα εἶναι, ὦ Ἰψίστε, τὰ μυστήριά σου· ἡ νέα αὕτη κόρη πάσχει· ἡ ψυχὴ τῆς μητρὸς τῆς μὲ πικρατρεῖ . . . γεννηθῆτω ὅτι ὠρίσθη. Ἠγέρθη καὶ ἔλαβεν ἐξ ἐνὸς ἐπίπλου κύλινδρον ἐπιμελῶς ἐσφραγισμένον.

— Τοῦτο, εἶπε, δὲν σοὶ ἀνήκει· εἶναι ἡ κληρονομία τῆς Ἀλεξάνδρας Βεστουγιέβνας. Ὁρίσθητι καὶ σὺ, ὅτι θὰ τὸ δώσῃς εἰς αὐτὴν μόνην!

— Ὁμνῶ!

— Μοὶ ὑπόσχεσαι ἐπίσης ὅτι, ἐὰν, κατὰ βού-

λησιν τῆς θείας Προνοίας, ἡ τύχη προσήρχετο πρὸς σέ, ἤθελες κάμῃ καλὴν χρῆσιν αὐτῆς;

— Πάτερ μου, εἶπεν ὁ νάνος δρᾶντων τὸν κύλινδρον, σὰς εἶπον ἤδη ὅτι ὑπέφερα τρομερὰ καὶ ὅτι, καλὸς καὶ ἐὰν ἐγενόμην — ὅπερ δὲν εἶναι βέβαιον — ἡ ἀδικία, αἱ βιαιοπραγίαι, αἱ δυστυχίαι ἤθελον μὲ καταστήσει κακόν . . .

— Δυστυχῇ! . . .

— Ἔστε ὅμως ἥσυχος, θὰ ᾄμαι δίκαιος, δὲν θὰ κτυπήσω ὅσους μοὶ ἐφάνησαν ὠρίλιμοι.

— Ἄς σέ φωτίσῃ ὁ Θεός! ἀλλὰ μὴ λησμονήσῃς νὰ βεβαιώσῃς τὴν Ἀλεξάνδρῃ. Βεστουγιέβνα ὅτι θέλει εἶναι πάντοτε ἐν ἐμοὶ στήριγμα!

Ταῦτα εἰπὼν τὸν ἀπεχαιρέτησε διὰ νεύματος.

Ἐνῷ τὰ συμβεβηκότα ταῦτα διεδραματίζοντο εἰς τὴν πρωτεύουσάν τῆς ἐπαρχίας, ἡ ἑπαυλις τοῦ Παλθγρῶς δὲν παρεῖχεν ἔποψιν ἥρεμον καὶ ἐνθαῦροντικὴν. Πολλοὶ ταχυδρόμοι ἐλθόντες ἐκ τῆς πόλεως ἐκόμισαν εἰδήσεις αἰτινας ἐνέβαλον τὸν κόμητα καὶ τοὺς ξένους εἰς ἀνησυχίαν.

Ἡ θέσις των καθίστατο τοσοῦτω μᾶλλον δυσχερὴς καθόσον ἐπεβαρύνετο διὰ τρομακτικῆς ἀμνηχανίας. Αἱ τελευταῖαι πληροφορίαι περιωρίζοντο εἰς τὴν ἐκρηξίν τῆς στάσεως καὶ εἰς τὴν ἀπουσίαν τῶν ἀρχηγῶν ἐφ' ᾧν ἐυαίετο.

Οἱ ταχυδρόμοι οὐς εἶχον πέμψει δὲν εἶχον ἐπανέλθει εἰσέτι, καὶ οὕτω δὲν ἤξευρον ἂν ὤφειλον νὰ προχωρήσωσιν ἢ νὰ ὀπισθοχωρήσωσι, καὶ ἐν τῷ δισταγμῷ ἠπράκτου, ἀκολουθοῦντες τὸ γνωμικὸν τοῦ σοφοῦ.

Καί τοι κρύπτοντες τὸν χαρακτήρα των οἱ συνωμόται, ἐσκέπτοντο ὅμως νὰ ἐξασκήσωσι καθ' ὁλοκληρίαν τοὺς τίτλους καὶ τὰ δικαιώματά των, καὶ ἐπὶ εὐρέος διαστήματος ἐκτεινομένου ἀντικρὺ τῆς ἐπαύλειος, μεταξύ αὐτῆς καὶ τῆς ἐκκλησίας τοῦ χωρίου, ἐγένοντο προετοιμασίαι ἀπαισίας ὕψεως.

Ὁ κόμης θερμαινόμενος ἐνώπιον τῆς θερμάστρας ἠγείρετο ἐκ διαλειμμάτων ἵνα ῥίψῃ ἐν βλέμμα ἐκτὸς διὰ τοῦ πεπτηγότος ὑέλου τοῦ παρθύρου.

Ἀγρία ἰδέα ἀντανεκλάτο ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ τοῦ πεπιεσμένου ὡς σαρκοφάγου θηρίου· περιέφε-
ρεν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὴν γλῶσσάν του ἐπὶ τῶν παχέων χειλέων του, τῶν πελιδνοχρόων, ὡς τίγρις λείχουσα τελευταίαν σταγόνα αἵματος.

Ἀνυπομονῶν διὰ τὴν τελευτὴν ἧτις ἐμελλε νὰ λάβῃ χώραν, εἶχε πέμψει τοὺς φίλους τοῦ ὅπως ἐπισπεύσωσιν αὐτὴν πρὶν ἢ ἐπέλθῃ ἡ νύξ.

Θηριώδης ἀνυπομονησία ἐφαίνετο ἐπὶ τοῦ προσώπου του καὶ εἰς τὰς κινήσεις του, διότι εὗρισκεν ὅτι ἐθράδυνεν ὁ αἰμοσταγῆς δεινός του.

Αἴφνης ἡ θύρα ἠνεώχθη, καὶ ἡ ἀδελφή του, λευκὰ ἐνδεδυμένη, ἐπροχώρησε βήματα τινὰ πρὸς αὐτόν.

Συνωφρυνώθη καὶ ἐχώθη εἰς τὴν ἔδραν του.

— Τί ζητεῖς; ἠρώτησεν ὑποκώφως.

— Τὸ ὑποπτεύσαι, ἀπήντησεν ἡ νεάνις ἐγγείρουσα πρὸς αὐτὸν βλέμμα πλῆρες ἀπειλῆς, τὸ ὑποπτεύσαι, καὶ τοῦτο τὸ βλέπω εἰς τὴν ὀργὴν σου ἣν μόλις συνέχεις.

— Δὲν μὲ ἀρέσει νὰ μὲ ἐνοχλῶσιν! . . .

— Μιχαὴλ Βεστουγιῆφ, ἡξέρω τί συμβαίνει· νέος τις τοῦ χωρίου ἐπληρώθη πυροβοληθεὶς τὴν νύκτα ταύτην περὶ τὸν φανόν. Τὸν συνέλαβον, τὸν κατηγοροῦσιν ὅτι ἐνέβαλε πῦρ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ . . .

— Καὶ θ' ἀποθάνῃ ὑπὸ τὴν βάρβαν! . . . ἀνέκραξεν ὁ κόμης μανιωδῶς.

— Μιχαὴλ Βεστουγιῆφ, ὁ νέος οὗτος δὲν θὰ ἀποθάνῃ.

— Τολμᾷς νὰ μοὶ ζητήσης τὴν χάριν του! . . .

— Δὲν τὴν ζητῶ, τὴν θέλω! εἶπεν αὐτῇ, μετὰ τόνου τοσοῦτον φυσικοῦ, τοσοῦτον ἐπιτακτικοῦ, ὥστε ὁ μπογιάρος, ὅστις ἠγέρθη ὅλως ἐξαγριωθείς, ἔμεινε κατὰ πρῶτον ἀνυδός.

— Ἀλεξάνδρα! ἀνέκραξεν εἴτα ἀναλαβὼν ὀλίγον, διότι ἐπνίγετο ὑπὸ τῆς λύσσης, εἶσαι ἡ ἀδελφή μου, καὶ καταχρᾶσαι παραδόξως· ἀλλὰ πρόσχε! εἰμαι κύριος καὶ δεσπότης ἐδῶ . . .

— Ἐάν τις, προσέθηκεν ἡ νεάνις, χωρὶς παντάπασιν νὰ ποτηθῇ, καταχρᾶται τῆς ἰσχύος καὶ τῶν τίτλων του, Μιχαὴλ Βεστουγιῆφ, οὗτος εἶσαι σὺ! καὶ ἐν τούτοις, τὸ ἐπαναλαμβάνω, θὰ ἀφήσης τὴν ζωὴν εἰς τὸν Σέργιον Καώδσκην!

— Α! ὀρκίζομαι! . . .

— Μὴν ὀρκίζεσαι· τοῦτο θὰ γείνη!

— Ἀλλ' ἐλθέ, ἄφρον, καὶ ἰδὲ μόνῃ τίς τῶν δύο ὑπακούεται!

Τὴν ἔδραξεν ἐκ τῆς χειρὸς καὶ τὴν ἔσυρεν εἰς τὸ παράθυρον.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν· μέγας θόρυβος ἠγείρετο ἐνώπιον τῆς ἐπαύλειος. Ἀπαν τὸ χωρίον εὗρίσκετο ἐκεῖ συνηγμένον, μόλις συνεχόμενον ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, οἵτινες ἐμπόδιζον τοὺς μᾶλλον ἀπληστους καὶ περιέργους νὰ πλησιάζωσι διὰ διπλῆς σειρᾶς σχηματιζομένης ὑπὸ ἑκατοστύος τῶν συντρόφων των.

Οὗτοι, διακεχωρισμένοι εἰς ἀπόστασιν δύο μέτρων, ἴσταντο ἀκίνητοι καὶ ἄκαμπτοι, κρατοῦντες εἰς τὴν χεῖρα, ἀντὶ ὅπλου, μάστιγα μακρὰν καὶ εὐκαμπτον. Ὅπισθεν, ὅπως προεξάρχη τῆς ἐκτελέσεως, ἐφαίνετο ἑφιππος ἀξιωματικός, εἰς ἐκείνων οἵτινες τὴν προλαβοῦσαν νύκτα προσκάλεσαν τὴν δολοφονίαν τῆς νεάνιδος, τῆς ὁποίας ἔμελλον νὰ φονεύσωσι τὸν μνηστῆρα.

Ὁ Σέργιος κατεδικάσθη εἰς τὴν τρομερὰν βάσανον τῆς μαστιγώσεως. Ὁ κύριός του ἀπεφάσισεν ὅτι ἐπρεπε νὰ λάβῃ τρεῖς χιλιάδας ραβδισμῶν. Εἶναι ὁ συνήθης ἀριθμὸς ὅταν θέλουν νὰ ἦναι βέβαιοι περὶ τοῦ θανάτου ἐνὸς κατὰδικου εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον ὅπου νόμος γελόιος κατέλυσε τὴν κεφαλικὴν ποινὴν. Ὁ δυστυχὴς ἐκπνέει συνήθως πρὶν ἢ ὑποστῇ τὸ ἥμισυ τῆς ποινῆς, ἐκτὸς ἂν διὰ λεπτύσεως τῆς σκληρότητος ἀξίας ὀρθῆς ἀνθρωποφάγων, ἀλλ' ἥτις συχνάκις λαμβάνει χώραν, τὸν ἀφίνουσιν ὅτε ὑποκύπτει καὶ τὸν μεταφέρουσιν εἰς νοσοκομεῖον, ὅπως ὑποστῇ ἐκ νέου τὴν βάσανον μέχρι τῆς συμπληρώσεως τοῦ ὀρισμένου ἀριθμοῦ.

Ὁ κατὰδικος ὀφείλει νὰ διέλθῃ ἀνὰ μέσον τῶν στοίχων τῶν στρατιωτῶν, ἀλλ' ἵνα μὴ ζητήσῃ νὰ διαφύγῃ μέρος τῶν ραβδισμῶν ταχύνων τὸ βῆμα, δύο ἄνδρες ὀπισθοχωροῦντες κρατοῦσι διασταυρωμένους ἐπὶ τοῦ στήθους του τὰς λόγχας τῶν ὅπλων των, ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶναι προσδεδεμένοι αἱ χεῖρές του, ἐνῷ ἕτερος τὸν ὠθεῖ ὀπισθεν, μήποτε ὀπισθοχωρήσῃ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, εἰς προσπάθειαν νὰ βαδίσῃ ταχύτερον αἰσθάνεται ἐπὶ τοῦ στήθους του τὴν αἰχμὴν τῆς λόγχης, καὶ οὕτω βεβιασμένος νὰ κανονισθῇ ἐπὶ τῶν κινήσεων των, ἀφίνει εἰς ἐκάστην βάρβαν τὸν καιρὸν νὰ καταπέσῃ.

Ἡ γραφίς φοικιὰ περιγράφουσα τὰ τερατουργήματα ταῦτα! Καὶ ὅμως οἱ δικτάττοντες ταῦτα προσθέτουσιν εἰσέτι καὶ τελειοποιήσεις τῶν βασάνων.

— Παρατήρησε! . . . ἐκραύγασεν ὁ κόμης.

Καὶ ἡ Ἀλεξάνδρα παρετήρησε τὸν Σέργιον Καώδσκη, τὴν κεφαλὴν κεκαρμένην, τὴν ὀσφὺν γεγυμνωμένην μέχρι τῆς ζώνης, ὠθούμενον ὑπὸ καλμούκου εἰς τὰς τάξεις τῶν δημίων του.

Ε΄.

Ἀποκάλυψις

Ὁ κατὰδικος ἔμελλε νὰ ὑποστῇ τοὺς πρώτους ραβδισμούς· ἤδη αἱ φρυάττουσαι χεῖρές του προ-

σεδέοντο ἐπὶ τῶν λογχῶν, ἡ αἵχμη τῶν ὁποίων ἐπλήγωνε τὸ στῆθος τοῦ· δὲν ἠσθάνετο οὔτε τὴν δριμύτητα τοῦ ψύχους, οὔτε τὴν ἐδύνην τῆς πληγῆς ἣν ἐνεποίησεν αὐτῷ ἡ σφαῖρα ἥτις τὸν ἐπλήξεν εἰς τὸ πλευρὸν, καθ' ἣν στιγμὴν ἐνόμιζεν ἑαυτὸν μακρὰν πάσης προσβολῆς ἢ ἐπιτηρήσεως ἐκ μέρους τοῦ σταθμοῦ τοῦ φανοῦ. Οὐδόλως ὅμως ἐπτοεῖτο ἀπὸ τὴν βάσανον οὐδ' ὠμολόγησεν ἢ ἀνέφερε τι εἰς τοὺς ἀνακρίναντας αὐτὸν ἀξιωματικούς περὶ τοῦ αἰτίου τῆς παραβόλου πράξεώς του.

Ὁ στοχασμὸς τοῦ ἦτον ἀλλοῦ· ἡ συγκίνησις τοῦ ἦτον ἀπόρροια αἰσθήματος ὑψηλοτέρου τοῦ φόβου. Σιωπηλὸν καὶ ἀπεφασισμένον βλέμμα διευθυνόμενον πρὸς τὴν ἑπαυλιν ἠδύνατο μόνον νὰ ὑποδείξῃ τὴν αἰτίαν. Ἐτῆρει ἀνδρείως, ἡρωϊκῶς τὸν λόγον του, καὶ ἤλπιζεν ὅτι ἐκεῖ τις ἤθελε γνωρίζει εἰς αὐτὸν χάριν.

Ἐνεκεν λήθης, βεβαίως σπανιωτάτης, καὶ ἐξηγουμένης ὑπὸ τῆς ταραχῆς καὶ τοῦ φόβου εἰς ὃν εὐρίσκοντο οἱ μπογιάροι, εἶχον λησμονήσει νὰ δώσωσιν τὸν κατάδικον πνευματικόν. Οὐδεὶς ἐσκέπτετο εἰς τοῦτο, ὅτε ὁ ἱερεὺς τοῦ χωρίου, ἐνθυμούμενος τὰ καθήκοντα καὶ δικαιώματά του, ἐνεφανίσθη ἐνώπιον τοῦ ἀξιωματικοῦ τοῦ διοικούντος τὴν ἐκτέλεσιν, καὶ ἐπέμενε νὰ ὁμιλήσῃ τοῦλάχιστον πέντε λεπτά μετὰ τοῦ πάσχοντος.

Ἡ ψυχὴ τοιοῦτου πτωχοῦ διαβόλου ἐφαίνετο μικρᾶς ἀξίας εἰς τὸν νέον μπογιάρον· ἐντούτοις δὲν ἐτόλμησε νὰ ἀρνηθῇ, καὶ διέταζεν εἰς τοὺς δύο στρατιώτας, οὔτινες ὦθον ἤδη τὸν μουζικὸν εἰς τὰς σειράς, νὰ τὸν ἀφήσωσι μετὰ τοῦ ἱερέως. Ὁ κόμης ἐβλεπε μετ' ἀνυπομονησίας ἐκ τοῦ παρὰ τοῦ σκηνῆς ταύτης, χωρὶς νὰ ἐννοῇ τίποτε. Ἡ Ἀλεξάνδρα ἐμάντευε τὰ πάντα, καὶ ἐβλεπε μετὰ χαρᾶς τὰς χορηγηθείσας στιγμὰς ἀναβολῆς εἰς τὸ θῦμα.

— Μιχαὴλ, εἶπεν εἰς τὸν ἀδελφόν της, εἶναι ἀκόμη καιρὸς· τὴν χάριν τοῦ ἀτυχοῦς αὐτοῦ.

— Τῇ ἀληθείᾳ, εἶπε μὲ ὕψος ἀναιδοῦς ἐμπαιγμοῦ, λαμβάνεις δι' αὐτὸν ἐνδιαφέρον ὕπερ ἤθελε δώσει ὑπονοίας διὰ πᾶσαν ἄλλην γυναῖκα ἢ διὰ τὴν ἀδελφὴν μου περὶ ἧς εἶμαι τόσον βέβαιος!

Τὰ χεῖλη τῆς νεάνιδος ἐταράχθησαν ὑπὸ φρίκης καὶ ἀγανακτήσεως.

— Κόμη Μιχαὴλ Βεστουγιέβ, ἀνέκραξεν, ἀγνοεῖς τὴν ὁργὴν ἐπὶ τῆς ὁποίας προσκρούεις! . . . Λησμονεῖς εἰς ποῖον τόπον ζῶμεν; εἰς τόπον ὅπου ἡ κατάδοσις συγκαταλέγεται μετὰ τῶν ἀρε-

τῶν, ὅπου ὁ πατὴρ ἐγκαυχᾶται ὅταν καταμηνύῃ τὸν υἱόν του

Τὴν παρετήρησε κατέναντι, τρομερὸς, ἀπειλητικὸς, ἐτοιμὸς νὰ τὴν κατασυντρίψῃ. Ἀλλ' αὕτη, χωρὶς ποσῶς ν' ἀλλάξῃ στάσιν,

— Μιχαὴλ Βεστουγιέβ, δὲν σὲ φοβοῦμαι, μάθε το τέλος πάντων· ἅπαντα τὰ σχέδιά σου, ἄφρον συνωμότη, μοι εἶναι γνωστά· ἐὰν καὶ θοῖξ τοῦ ἀνδρὸς τούτου πάθῃ, τρέμε διὰ τὴν κεφαλὴν σου!

— Πρὶν ὅμως τὴν λάβουν, ἀνέκραξε βρυχώμενος, θέλω σὲ πνίξαι ὡς ὄφιν!

— Ἔστω! ἀλλ' ἡ ἐκδίκησίς μου θέλει ἐπιζῇσει ἐμοῦ! ἔχεις ἐχθροὺς οἵτινες θὰ ὑπάρχωσι καὶ μετ' ἐμὲ, καὶ εἰς τοὺς ὁποίους θὰ κληροδοτήσω τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς, καὶ θὰ ἐκδιωχθῇς τοῦ κτήματος τούτου ὡς ἄρπαξ καὶ πλαστογράφος . . .

— Τί λέγεις, δυστυχῇ ἄφρον! . . .

— Λέγω ὅτι οἱ τίτλοι αὐτοὶ μὲ τοὺς ὁποίους διακοσμεῖσαι, τὰ πλούτη αὐτὰ τὰ ὁποῖα κατασπαταλᾷς, ἡ ἐξουσία αὐτὴ ἣν καταισχύρεις, δὲν σοὶ ἀνήκουσιν!

Ὁ κόμης ἐνόμιζεν ἐπὶ στιγμὴν ὅτι αὕτη παρεφρόνει, ἀλλὰ παρατηρῶν τοὺς χαρκατηρὰς της, τὸ καίον βλέμμα της, τὴν ἐπίσημον στάσιν της, ἔμεινεν ἀπόπληκτος ὑπὸ τρόμου. Αἱ βλασφημίαι καὶ αἱ ὕβρεις ἐξεψύχησαν ἐπὶ τῶν χειλέων του. Κατεχόμενος ὑπὸ ἀκατανίκητου γοητείας, πληττόμενος ὑπὸ ἀπαισίας προαισθήσεως, ἠνέωξε τὸ παράθυρόν του, καὶ κινῶν τὸ ρινόμακτρόν του, ἐνευσεν ν' ἀναβάλῃ τὴν ποινὴν. Εἶτα, καλέσας ἕνα τῶν ἀνθρώπων του,

— Εἶπε εἰς τὸν διοικητὴν εἶπεν, ὅτι εἶναι πολὺ ἄργα σήμερον, καὶ ἃς ἀναβληθῇ ἡ ἐκτέλεσις εἰς αὔριον. Νὰ ἐπαναφέρωσι τὸν κατάδικον εἰς τὴν εἰρκτήν.

Ἐπανηλθεν εἰς τὴν ἑδραν τοῦ ἀκολουθῶς προσποιοῦμενος ἡσυχίαν ἣν δὲν εἶχε, καὶ ῥίπτων ἐπὶ τῆς Ἀλεξάνδρας, ἥτις ἵστατο πάντοτε ἐνώπιον αὐτοῦ ὀρθία καὶ ἐπιτακτικῇ, βλέμμα σκοτεινόν, ἰοδόλον, καὶ πλήρες λύσσης.

— Ἐὰν δὲν θέλῃς νὰ συμμερισθῇς τὴν τύχην αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου, θὰ ἐξηγήσης παραχοῆμα τοὺς ἀσυνέτους λόγους ἢ θὰ τοὺς ἀποσύρης ὀρκιζομένη ἐπὶ τοῦ εὐαγγελίου.

— Δὲν θ' ἀποσύρω τίποτε, Μιχαὴλ Βεστουγιέβ, καὶ ἡ ἐξήγησις ἣν ζητεῖς θὰ σὲ βυθίσῃ εἰς τὴν μηδαιμνότητα, ἐξ ἧς δι' ἐνὸς ψεύδους ἐξῆλθες

— Ἐὰν διατάξω νὰ σὲ συλλάβωσι καὶ νὰ σὲ κλείσωσιν ὡς τρελλὴν μαινομένην Μειδίσμα

περιφρονήσεως ἐχάραξε τὰ ὠχρὰ χεῖλη τῆς Ἀλεξάνδρας.

— Τίς θά τὸ πιστεύσῃ ; . . . Ἄλλως τε, σοὶ τὸ εἶπον, ἡ ἐκδίκησίς μου, ἡ τιμωρία σου, θά ὑπάρξῃ καὶ μετ' ἐμὲ, δι' ἐνὸς μόνου μέσου δύνασαι νὰ σωθῇς, καὶ τοῦτο εἶναι ἡ πρὸς ἐμὲ ὑπακοή σου.

— Εἶναι λοιπὸν ἐν μυστήριον . . .

— Μυστήριον τρομερὸν, καθότι μοι ἀπεκλύθη κατὰ τὴν τελευταίαν ὥραν μιᾶς ἀγωνίας· ἐγὼ δὲν ὤφειλον νὰ τὸ φανερώσω, εἰμὶ ἐν ἐφθαρσίᾳ εἰς τὸ ἄκρον ἄκρον τῶν αἰσχυρῶν καὶ σκληροτήτων σου ! . . . Ἡ ὥρα αὕτη ἐφθασεν.

(Ἐπεται ἡ συνέχεια.)

ΣΥΛΛΟΓΗ

ΤΩΝ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΗΠΕΙΡΩΤΑΙΣ
ΠΑΡΑΜΥΘΙΩΝ. (1)

Ὑπὸ

Γ. ΧΡ. ΧΑΣΙΩΤΟΥ.

Προεπαθήσαμεν κατὰ τὸ ἐνὸν ἐν τῇ Συλλογῇ τῶν κατ' Ἑπειρον δημοτικῶν ἀσμάτων ν' ἀποδείξωμεν ὅτι ἡ γλῶσσα ἦν ὁμιλουμένη καὶ γράφομεν, δὲν ἔνε, ὡς τινες πιστεύουσι θυγάτηρ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, ἀλλ' ἔνε τελευταία αὐτῆς φάσις ἔχουσα ὅλα ὅσα μακροὶ αἰῶνες ἀπετύπωσαν αὐτῇ ἕνεκα ἐξωτερικῶν ἐπιδράσεων. Πρὸς τοῦτο ἐπεχειρήσαμεν ν' ἀποδείξωμεν καὶ τὴν ἀναγκαιότητα συλλογῆς πάσης τῆς ἐν ζώῃ λαλιᾷ φερομένης ὕλης, ἰδίως δημοτικῶν ἀσμάτων, παραμυθίων καὶ παροιμιῶν, ὁπόθεν θέλει γνωστῇ κάλλιον ἢ νῦν γλῶσσα καὶ θέλει δευχθῇ ὁπόσον συμβάλλει αὕτη εἰς κατὰληψιν τῆς παλαιᾶς, ὡς ὁ δοιδίμος Ἀδαμάντιος Κοραῆς ἐν πολλοῖς τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ ἔγραψεν.

Ἀλλ' ἂν ὁ παρ' ἡμῶν ἐπιδιωκόμενος σκοπὸς ἔνε τοιοῦτος, οὐχ ἥττον ὅμως καὶ ἕτερον κέρδος καὶ τοῦτο οὐ σμικρὸν ἐκ τούτων προεγγίνεται. Ἐκ τῶν δημοτικῶν ἀσμάτων δύναται τις νὰ μάθῃ τὸ ποιητικὸν πνεῦμα καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἔθνους ἄδοντος τὰς περιπετείας ὅσας ὑπέστη καὶ ὑφίστα-

ται καὶ παρηγορουμένου, ἡ εὐρίσκοντος ἀναψυχὴν ἐν τοῖς ἰδιωτικοῖς ἢ οἰκιακοῖς χαρῶν καὶ λύπης αἰσθήμασιν· ἐκ δὲ τῶν παραμυθίων, ἅτινα εἰσὶν εὐφάνταστά τινα λευμένα ποιήματα, γίνεται δῆλον διὰ ποίων μὲν μέσων ἀλληγορικῶν προσπαθεῖ νὰ ἠθικοποιηθῇ τὸ στερούμενον ἄλλων ἐπιτηδειοτέρων ἔθνος, τίνα δὲ τὰ ἤθη, ἔθιμα καὶ αἱ ποικίλαι τοῦ βίου περιστάσεις τῶν εἰς κατὰστασιν διανοητικῆς νηπιότητος διατελούντων ἐθνῶν· διὰ δὲ τῶν παροιμιῶν τέλος, τῶν ἀλανθάστων τούτων ῥητρῶν τοῦ λαοῦ, παρίστανται καὶ τὰ ἐνυπάρχοντα εἰς τὸ ἔθνος φιλοσοφικὰ στοιχεῖα. Συνελόντι δ' εἰπεῖν, καὶ τὰ τρία ὁμοῦ ἀποτελοῦσι τὸ κυριωδέστατον καὶ ἀλάνθαστον κριτήριον ἢ κάτοπτρον ἐν ᾧ δύναται τις νὰ ἴδῃ ὅλοσχερῶς ἀντανεκλόμενον τὸ ἔθνος.

Ταῦτα δ' ἐξετάζων τις δὲν δύναται νὰ μὴ τὰ θαυμάσῃ καὶ κακοδαίμονισι πολλὰκις τὸς πολίτας ἐκείνας, ὅτι ἀφίνουσι τοιαῦτα μεγαλοφυῆ δημοτικὰ πνεύματα νὰ διέρχωνται ἀκαλλιέργητα καὶ ἄγνωστα τὴν σταδιοδρομίαν τῆς ἀνθρωπότητος. Ὅτι δὲ πολλὰ πολλὰκις αὐτῶν φαίνονται ὑπερακοντίσαντα τὸ καθ' ὅλους τοὺς τύπους τραφέν καὶ παιδευθέν πνεῦμα τῶν λογίων δὲν τεκμαίρεται σαφῶς ὅτι δυνάμει ὑπάρχουσιν ἐν αὐτοῖς τὰ στοιχεῖα, ὅσα προήγαγον εἰς τὸ μέσον τοὺς μεγάλους ἄνδρας τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἐν τῇ ποιήσει καὶ ἀλλαχοῦ ; Ἄν δὲ ταῦτα καὶ οὕτως ἔχοντα καὶ οἱ μεγαλοφυέστεροι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων ἀδυνατοῦσι νὰ στερήσωσι τοῦ προήκοντος θαυμασμοῦ, ὁποῖα ἄρ' γε μετὰ τὴν δημοτικὴν παιδείαν δικαιούμεθα νὰ προσδοκῶμεν ἐθνικὰ ἔργα, ὧν κατὰ δυστυχίαν τὰ πλεῖστα τῶν τέως ἐκδοθέντων (ἄφησε ὁποῦ δὲν ἔνε καὶ τοιαῦτα) μόνον διὰ νὰ σκοτίζωσι τοὺς νεωτέρους γραμματολόγους τοῦ ἔθνους μας ἐγένοντο καὶ νὰ ὠφελῶσι μίαν ἐργατικὴν τάξιν ; Ἐλπίσωμεν ὅτι ἐλεύσεται ποτε ἡμέρα καθ' ἣν ἡ Κυβέρνησις πατρικῶς μεριμνῶσα καὶ τὰ ἐκ τούτου προερχόμενα καλὰ συνειδυῖα θά φροντίσῃ ν' ἀπολαμβάνωσιν ὅλων τῶν περιθάλψεων καὶ συνδρομῶν καὶ οἱ πτωχοὶ ἐκεῖνοι νέοι καὶ νέαι τῶν ὁποίων ἡ εὐτελής καλύβη καὶ ἀπλοῖκή ἀνατροφή κατ' οὐδὲν ἐκώλυσεν πολλά τῆς ἀρχαιότητος καὶ ἐν τισι τῶν νεωτέρων ἐθνῶν πνεύματα νὰ ἐκδηλώσωσι τὴν ἐαυτῶν μεγαλοφυΐαν δι' ἔργων μεγάλων καὶ θαυμαστῶν ἅπερ κέρδος καὶ τιμὴν οὐ τὴν ἐλαχίστην εἰς τὴν πατρίδα καὶ τὸ ἔθνος αὐτῶν περιῆψαν.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν τοῦ λαοῦ πνευματι-

(1) Εὐχαρίστως ἀποσπῶμεν ἐκ τῆς ὑπὸ τὰ πιστῆρια εὐρίσκαμένης συλλογῆς τῶν παρὰ τοῖς Ἑπειρώταις παραμυθίων τὸν περὶ δημοτικῶν προϊόντων καὶ ἰδίως μύθων πρόλογον καὶ καταχωρίζομεν ἐν τῇ « Χρυσάλλιδι » χάριν τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν. σημ. συντ. Χρυσάλλ.